

Musse & Helium

LÆRERVEILEDNING BOK 9: DEN LÅSTE PORTALEN

CAMILLA BRINCK

LÆRERVEILEDNING AV MALIN WEDSBERG

CAPPELEN DAMM

FRA CAMILLA

Jeg har en drøm om å skape en bedre verden. En verden der vi mennesker bryr oss mer om hverandre. En verden der vi verdsetter handlinger og egenskaper som hjelpsomhet, respekt, godhet, generøsitet, forståelse for hverandre, og hverdagsmot. Hverdagsmot er kanskje et litt vanskelig ord, men det handler om å våge å stå opp for det man tror på og å stå opp for andre – for eksempel å si fra hvis noen blir mobbet. For meg danner dette fundamentet hos et godt menneske.

Hvis vi anstrenger oss for å være gode mennesker hver dag, kommer verden til å bli et bedre og vakrere sted, med mer kjærlighet.

Det fine er at du og jeg kan være med på å påvirke, ved selv å være et så godt menneske som mulig. Det betyr ikke at du skal slå knute på deg selv for å gjøre andre fornøyde, men at når du selv har det bra, kan du også hjelpe andre.

Og av og til, når du har det dårlig, kan det faktisk kjennes godt å slippe fokuset på dine egne problemer en stund, og isteden være en støtte for andre. Når du hjelper noen, får du kjærlighet og styrke tilbake.

Musse og Helium jobber hver dag med å forsøke å være de beste musene de kan. Noen ganger går det bra, andre ganger mindre bra, akkurat som for oss mennesker.

Det handler ikke om å være perfekt, det handler om å gjøre så godt man kan.

Nå til en hemmelighet. Denne boka inneholder mange hemmelige og gode budskap, der du som leser kan fundere på hva du synes er rett og galt, kjenne etter hva du føler og tenke på hva du ville ha gjort i ulike situasjoner. Samtidig som du blir dratt inn i en magisk og spennende eventyrverden, kommer du altså, uten engang å tenke over det, til å lære deg ting om selvfølelse, mot, hjelpsomhet, kreativitet og om å stole på magesfølelsen din – bare for å nevne noe.

Musse og Helium vil deg alt vel og deler mer enn gjerne sine egne feil og tanker med deg, slik at du kan få lære av dem. En av de viktigste tingene de har lært seg og som de vil at du skal ta med deg, er: Om du har det vanskelig, snakk med noen om det! Da kjennes det bedre, og det finnes hjelp å få. Sammen er vi sterke, og du er fantastisk. Husk alltid det!

A handwritten signature in black ink that reads "Camilla Lind". To the right of the signature are four small black paw prints arranged in a small cluster.

INNLEDNING

Denne lærerveiledningen inneholder øvelser som skal hjelpe elevene dine til å utvikle **leseforståelsen sin**, og dermed **leselysten sin**, gjennom arbeid med ordforståelse, øvelse på å anvende *leseforståelsesstrategier* og å gjøre *tekstkoplinger*. Det finnes også bilde- og skriveoppgaver, matte- og naturfagsøvelser med tilknytning til fortellingen.

Ord- og leseforståelsesoppgaver finnes du på side 9.

Temaet for fortellingen er ikke bare spennende eventyr og mystikk, men også: vennskap, samarbeid og hjelpsomhet, intuisjon, empati og å våge å gå sin egen vei og gjøre det man tror på. Dette gjør at historien om de små musene passer utmerket som grunnlag og utgangspunkt når dere skal jobbe med verdier.

Øvelser og oppgaver knyttet til verdier finner du på side 26.

TILBAKEBLIKK

Begynn med å repetere hva som skjedde i de tidligere bøkene om Musse og Helium, *Mysteriet med hullet i veggen*, *Jakten på gullosten*, *Eventyret i Lindrizia*, *I duejegerens grep*, *Den siste kampen*, *Den hemmelighetsfulle verden*, *En uventet vending* og *Oppdrag på dypt vann*.

Musse og Helium er to musesøsken som bor hjemme hos mennesket Camilla. En dag fant musene et hull i veggen som ledet dem til Dyreriket. Der fikk Musse og Helium vite at de egentlig er prins og prinsesse, og at foreldrene deres er kongen og dronningen, som har forsvunnet på mystisk vis. Oppdraget til Musse og Helium var å redde innbyggerne i Dyreriket fra de onde duejegerne. For å lykkes med det måtte de finne gullosten.

Letingen etter Musse og Heliums foreldre fortsatte og tok de små musene til nye verdener. I *Den låste portalen* er Musse og Helium på vei til Speillandet for å lete etter foreldrene sine. Da vi forlot musene, skulle de, sammen med Det levende kartet, til å gå om bord i Spindlagus uhyggelige fartøy som skal ta dem til Menneskeverdenen. Dit må de nemlig først, for det er der portalen til Speillandet finnes. Kommer Musse, Helium og Det levende kartet til å finne portalen? Det er faktisk livsviktig, for Musse og Helium har enda et oppdrag å utføre – de skal redde hele universet fra å gå under.

BILDESPILL

Last ned bildespillet med alle bilder i PDF-format til høytlesning av boka eller lydboka på <https://cappelendamm.no/boker/barneboker/musse-og-helium-for-pedagoger>

LYDBOK

Musse og Helium som lydbok

Den låste portalen finnes også som lydbok. Dermed kan man jobbe med Musse og Helium på mange forskjellige måter, for eksempel:

- Begynn med å lytte til lydboka. Elevene får selv bruke fantasien og se for seg hvordan alle figurene og miljøene ser ut. Visualiser – mal, tegn, skap og fortell hverandre hvordan det ser ut for deres indre øye. Snakk om hvor spennende det er at man ser ulike bilder og tolker historier på forskjellige måter. Etterpå kan det være interessant å se på bildene i den trykte boka og sammenligne dem med elevenes versjoner, for her får de enda en tolkning å forholde seg til: illustratørens.
- Lytt til lydboka samtidig som dere kikker på bildene i den trykte boka eller i en lysbildefremvisning.
- Begynn med å lese boka. Deretter går det an å ta det et steg videre ved å la lydboka være grunnlaget for en dramatisering. La elevene skrive ned replikkene og så bytte på å spille de ulike rollene. Hvordan høres de små musene ut når elevene tolker dem? Legg til egne lydeffekter. Husk – her er det ikke noe rett eller galt.

LESEFORSTÅELSE

Eksempler på leseforståelsesstrategier kan være å prøve å forutsi handlingen, slå opp nye ord og uttrykk, stille spørsmål til teksten, finne ut av noe som er uklart, og oppsummere innholdet. Men husk at det er innholdet i teksten som er det viktige, ikke selve strategien. Det er tekstens innhold dere skal konsentrere dere om.

Tekstkoplinger er også en utviklende arbeidsmåte for å gjøre teksten tydelig for elevene. Når man leser, stopper man da opp og sammenligner teksten med for eksempel andre lignende tekster (*tekst til tekst-kopling*), med egne erfaringer (*tekst til meg-kopling*) eller med verden utenfor (*tekst til verden-kopling*).

Det er du som pedagog som introduserer og modellerer. Et eksempel på modellering er at du «tenker høyt» og forteller elevene hva du tenker og føler mens dere leser en tekst. Du som lærer og klassen skal ha en samtale om innholdet. Tekstsamtalen skal være strukturert og tydelig, og alle skal kunne delta på sitt nivå. Les høyt og les i par – diskuter og reflekter sammen! Det er umulig å overdrive hvor viktig det er med felles lesing og høytlesing. Gjennom de felles leseopplevelsene får elevene verktøy som de kan ta i bruk når de leser på egen hånd.

Alle øvelsene i denne veiledningen deles inn i hva man gjør før, under og etter lesingen. Spørsmålene til leseforståelse er delt inn på følgende måte:

- **På linjene** – svaret står i teksten.
- **Mellom linjene** – her handler det om å finne ut av svaret selv og lese «mellom linjene».
- **Forbi linjene** – her skal man selv tenke videre og reflektere over teksten.

Leseforståelsesøvelser finner du under hvert kapittel.

FØR LESINGEN

- Se på bokas omslag sammen. Se på bildene og les tittelen. Hva tror dere at boka kommer til å handle om? Be elevene om å begrunne svarene sine, for eksempel gjennom å modellere og begrunne hvorfor du tenker det du tenker, eller ved å stille spørsmål som «Hvorfor tror du det?» og «Hva mener du?».
- På omslaget står det et navn: Camilla Brinck. Hvorfor står det navnet der? Hvem er hun?
- Repeter (eller sammenfatt, hvis dere ikke har lest de foregående bøkene) hva som har skjedd før Musse, Helium og Sigge havnet på Bulldosers øy.
- Forbered lesingen av hvert kapittel ved å gå gjennom vanskelige ord og uttrykk – se nedenfor under hver tittel. Men vær også oppmerksom på at noen ord er lettest å forklare når de står i riktig sammenheng. Disse kan det være bedre å ta opp under lesingen.

UNDER LESNINGEN

Gjør tekstkoplinger. Ved høytlesing kan du stoppe opp der det passer, og gjøre koplinger til:

- Andre tekster: Minner dette oss om noe annet vi har lest? Fortellinger med dyr som kan snakke (*Jungelboken*), eller dyr og mennesker som er venner, og historier der figurene besøker andre verdener (*Narnia*).
- Elevenes egne erfaringer: Hva kjenner vi igjen fra for eksempel miljøer som hjemmet, gården, venner? For eksempel problematikken med katten Sigge – om han får være med og leke, blir han snillere da? Har elevene erfaringer med å ville gjøre ting, men ikke våge det?
- Verden utenfor: Hva får fortellingen oss til å tenke på om verden utenfor? For eksempel: Noen/noe man er redd for. Verdener/miljøer vi ikke kjenner til.

Hvis barna leser på egen hånd, arbeid på samme måte og diskuter for eksempel etter hvert kapittel, eller etter en del av kapittelet som dere har bestemt dere for på forhånd.

- Be elevene stoppe opp i lesningen hvis det er noe de ikke forstår og spørre deg eller en klassekamerat om hjelp.
- Be elevene sette ring rundt (eller evt. skrive opp eller rekke opp hånda for å spørre om) ord som er vanskelige å lese eller forstå, og snakk om dem etter behov.
- Be elevene prøve å lese setninger eller avsnitt de ikke forstår om igjen.

ETTER LESINGEN

- La elevene svare på leseforståelsesspørsmål, se nedenfor. La elevene formulere sine egne spørsmål. **Diskuter** spørsmål og svar i plenum. Mange av de åpne spørsmålene har ikke gitte svar, men er der for at elevene skal begynne å tenke og reflektere sammen i klassen. Disse spørsmålene kan føre til videre diskusjoner.
- Ved de spørsmålene som det passer ekstra bra å snakke sammen om og diskutere, er det **en rød tekstlinje**.
- La elevene oppsummere teksten. Snakk sammen om hvordan den begynte, hva som så skjedde, og hvordan den sluttet. Dette gjelder for hvert enkelt kapittel, men også for hele boka når dere har lest den ferdig.

FORSLAG TIL LESEFORSTÅELES- SPØRSMÅL (I RESPEKTIVE KAPITLER)

DEN SKREMMENDE REISEN

- Hva er flakongen for noe? (på linjene)
- Hvorfor må Musse og Helium finne flakongen? (på linjene)
- Hvorfor vil Musse og Helium til Speillandet? (på linjene)
- Sigge vil ikke at Musse og Helium skal se at han gråter når de vinker farvel. Hvorfor vil han ikke det? (mellom linjene)
- Finnes det anledninger når man ikke vil vise at man gråter? Hvorfor vil man ikke det, i så fall? (forbi linjene) **Diskuter sammen**
- Når Musse blir irritert på Det levende kartet som erter dem, sier Helium til ham at han ikke skal bry seg om det, at Musse ikke skal tillate det å ta kontroll over tankene hans, men at han selv bestemmer over følelsene sine. Hva mener Helium? Kan man bestemme over sine egne følelser? (mellom og forbi linjene)
Diskuter sammen
- Hvor er Musse og Helium når de tror de har havnet i en kjempediger diskokule? (på linjene) Hva synes de om at de befinner seg der? (mellom linjene)

Vanskelige ord og uttrykk: mildt sagt, illevarslende, eder og galle, lettere sagt enn gjort, betryggende, forundret

ROMDRAGEN OG DEN SVARTE SLAGEN

- Helium synes det er så vakkert i verdensrommet, men hun kan ikke ta noe fysisk bilde av det. Hva menes med «fysisk bilde»? (forbi linjene)
- Hvorfor kan hun ikke ta noe fysisk bilde? (mellom linjene)
- Hva er det Musse ser når han tror at det er en romdrage? (på linjene)
- Hvordan gjør Musse og Helium en «er dette en drøm»-test? Og hvorfor gjør de testen? (på linjene)
- Hvis du så et stjerneskudd og fikk ønske deg noe, hva skulle det ha vært? (forbi linjene)
- Hvorfor sier Musse til Helium at han ikke skal ta sorgene på forskudd? (på linjene)
- Har du opplevd at du har uroet deg for at noe dumt skal skje, og så skjer det ikke? Fortell! Og hvorfor er det unødvendig å uroe seg for ting før de skjer? (forbi linjene) **Diskuter sammen**

- Helium ser på Musse med et blikk som betyr «nå holder du munn». Hvordan kan man se og vite hva et blikk betyr? (forbi linjene)
- Musse «biter seg i tunga» for å ikke si noe upassende til slangen. Hva menes med det? (mellom linjene)
- Hva kan det være den svarte slangen advarer Musse og Helium om? (mellom/forbi linjene)
- Tror du Musse og Helium har kommet til Menneskeverdenen? Hvor kan de ellers ha havnet? (mellom/forbi linjene)

Vanskelige ord og uttrykk: utilgjengelig, fortryllende, snappet opp, øredøvende, formidle, landgangen, silhuett, tiden hadde stoppet opp, usammenhengende

Fakta om stjerneskudd

- Det som ser ut som en stjerne som faller, er egentlig en meteor.
- En meteor er grus eller stein fra rommet som brenner opp i atmosfæren og dermed ser ut som en lysende strek på himmelen.

EN STOR OVERRASKELSE

- Hvordan kan det lille ekornet vite at en stor storm er på vei? (på linjene)
- Nå forstår Musse og Helium at den svarte slangen er en venn som ville advare dem. Har du opplevd at du først trodde at noen var dum eller slem, og siden endret mening? (forbi linjene) **Diskuter sammen**
- Hvorfor er det viktig å ikke dømme noen på forhånd? (forbi linjene)
Diskuter sammen
- Musse og Helium kjenner lukta av pappaen sin, selv om han ikke er i nærheten av dem. Hva kommer det av? (på linjene)
- Musse og Helium synes at duften av pappa er god og trygg. Funder på om du har kjent at ulike mennesker har ulike dufter og hva slags følelser duftene vekker. (på linjene) **Diskuter sammen**
- Hvorfor heter dette kapittelet «En stor overraskelse»? (mellom linjene)

Vanskelige ord og uttrykk: kastet et raskt blikk, skabbete, luften gikk ut av, blåse seg opp, harmløst, saken er, stryke med, våke

TA UTGANGSPUNKT I HJERTET DITT

- Hva heter landet som Regulus kommer fra? (på linjene)
- Ifølge Regulus synes mange at enkelte skapninger er mer verdt enn andre, og at mennesker og dyr blir delt inn i forskjellige statusgrupper. Hva mener han med det? (mellom linjene)
- Helium synes at man, istedenfor å dømme noen etter hvilken status de har, men ta utgangspunkt i hjertet sitt. Hva mener hun med det? (mellom linjene) **Diskuter sammen**
- Regulus sier at barna er universets fremtid. Hva mener han med det? (på linjene)
- Hvorfor ble ikke Regulus med foreldrene til Musse og Helium til Speillandet? (på linjene)
- Hvordan kan Regulus føle at det er et uvær på gang? (på linjene)
- Se på bildene på side 48. Kan man se at Musse, Helium og Regulus er gnagere? Hvordan da? (forbi linjene)

Vanskelige ord og uttrykk: status/statusgrupper, samtalen, oppspilt, overdøvet, bokstavelig talt

Fakta om gnagere

- Gnagere er et annet navn for mus og rotter
- Rotter er veldig smarte dyr som er gode til å samarbeide
- De har god luktesans, men ser dårlig. Rotter trives i avløp og på søppelplasser.
- De spiser det meste, og synes at søppel er godt. De kan ta seg gjennom bittesmå hull, og de er gode til å hoppe høyt og langt.

TING OG TANG BLIR IKKE ALLTID SLIK MAN HAR TENKT

- En gang beskyttet Regulus en liten mark fra de onde åndene. Senere fikk han selv hjelp av Musse og Heliums foreldre. «Energien man sender ut, får man tilbake», sier Regulus. Hva mener han med det? (mellom linjene)
- Hvilket dyr er det første til å kjenne at et uvær er på vei og flykte fra det? (på linjene)
- Regulus viser Musse og Helium portalen som mammaen og pappaen deres brukte da de dro til Speillandet. Hva er det for noe? (på linjene)
- Musse, Helium og Det levende kartet tør ikke stole på om Regulus er en venn eller om han er en fiende. Hvorfor det? (på/mellom linjene)
- Dette kapittelet heter «Ting og tang blir ikke alltid slik man har tenkt». Hva er det som ikke blir slik som Musse og Helium hadde tenkt? (mellom linjene)

I dette kapittelet gir Det levende kartet noen stikkord til Musse og Helium. Her kan det passe godt å la elevene trene på å gjenfortelle en tekst ved hjelp av nøkkelord. Se s. 30 i veiledningen: Stikkord

Vanskelige ord og uttrykk: henrykt, tydelig, ute av seg

SKYJETTENES BULDRENDE KRAFT

- Dronta redder først Det levende kartet fra å blåse av gårde i stormen, og senere redder hun Musse, Helium, Det levende kartet, Regulus og en dvergkanin fra å drukne. Hvordan gjør hun det? (på linjene)
- Hva slags store baller er det som faller ned fra himmelen? (på linjene)
- Har du opplevd at det har haglet noen gang? Har du opplevd andre slags uvær? Fortell! (forbi linjene)
- Hvordan hjelper kartet Musse og Helium å finne fram til Grevlinggryta? (på linjene)

Vanskelige ord og uttrykk: overdøve, i alle dager, reling

GNAG, GNAG!

- Se på bildet på s. 79 og fortell hvilke dyr du ser og hva de gjør.
- Hva betyr «gnag, gnag» på grevlingenes språk? (på linjene)
- Hvordan visste Fru Grevling at Musse og Helium var på vei til henne? (på linjene)
- Hvorfor er det så bra at Det levende kartet kan kommunisere via tankene? Hvordan bruker han evnen sin i denne fortellingen? (mellom linjene)
- Hvordan forstår Fru Grevling at Musse og Helium er ute på et stort og viktig oppdrag? (på linjene)
- Hvorfor forstår Musse og Helium umiddelbart at det er flakongen de skal lete etter, når Fru Grevling sier at de skal dra til Jaisagora? (mellom linjene)

Vanskelige ord og uttrykk: fryktet, skeptisk

TOGET FRA INGENSTEDS

- Hva er det som skiller Toget fra ingensteds fra andre tog? (på linjene)
- Når Musse forstår at de skal hoppe på toget i fart, kjenner han hvordan «nervøsiteten sprer seg i kroppen hans». Hvordan kjennes det? Har du vært så nervøs noen gang? Fortell! (forbi linjene) **Diskuter sammen**
- Hvorfor gleder Helium seg så mye til å dra til Jaisagora, så mye at hun bobler av glede? (på linjene)
- Hvorfor tuller Musse med at han håper det ikke er høst i skogen der det skal falle fire løv? (mellom linjene)
- Hvorfor blir Musse og Helium enda mer nervøse når de merker at Det levende kartet er nervøst? (mellom linjene)
- Hva skjer hvis Musse og Helium ikke finner portalen innen fire løv har falt? (mellom linjene)
- Fru Grevling kommer med oppmuntrende ord til Musse og Helium og sier at de ikke skal tenke for mye, men bare ha troen. Hva mener hun med det? (mellom linjene)
Synes du det stemmer? Kan det være ekstra viktig iblant, når man er usikker, å virkelig tro? (forbi linjene) **Diskuter sammen**

Vanskelige ord og uttrykk: Den som ler sist, ler best, sky, inspiserte, trakk på smilebåndet

JAISAGORA

- Hvordan forstår Musse og Helium at de er fremme i Jaisagora? (på linjene)
- Hvorfor skulle Borrdorf ville påvirke hukommelsen til Det levende kartet? (mellom linjene)
- Hva er det protektorkula vil fortelle når den begynner å røre seg og lage lyd i ryggsekken til Helium? (på linjene)
- Hvem eller hva er det som har kalt på de tre elefantene? (på linjene)
- Elefantene har kommet for å hjelpe Musse og Helium og skal fylle dem med tro, håp og kjærlighet så de skal tro på seg selv. Hvorfor tror ikke Musse og Helium på seg selv lenger? (på linjene) Hvordan får elefantene musene til å tro på seg selv? (på linjene)
- Har du hatt den følelsen noen gang, at du ikke tror på deg selv? Hva gjorde du da? Hvordan kan man hjelpe noen som ikke tror på seg selv? (forbi linjene) **Diskuter sammen**

Vanskelige ord og uttrykk: være sikker i sin sak, oppspilt, miste motet, gjorde aller mest vondt

DEN GRÅTENDE JENTA

- Hvorfor kalles fjellet for den gråtende jenta?
- Når Musse håper at Flakongen skal være i nærheten av fjellet, sier han det til elefantene med «forventning i stemmen». Hvordan høres det ut? Når kan man kjenne på forventning? (forbi linjene) **Diskuter sammen**
- Musse og Helium synes at den gråtende jenta er både trist og vakker å se på. Hvorfor synes de det? (mellom linjene)
- Se på bildet på s. 117. Hvilke dyr og merkelige vesener kan du se?
- Helium tror ikke at den gråtende jenta føler seg dårlig lenger. Hvorfor tror hun ikke det? (på linjene)
- Musse vil ikke dykke ned i sjøen og lete etter flakongen. Han skylder på at han hater å få vann i ørene. Hva tror du er den virkelige grunnen? (mellom linjene)
- Hvordan løser det seg til slutt sånn at Musse og Helium kan ta seg ned til bunnen av sjøen? (på linjene)
- Hva er det Musse og Helium har som gjør at de har større sjanse for å finne flakongen enn andre som har forsøkt? (på linjene)

Vanskelige ord og uttrykk: holder seg på sin kant, en ære, oppgitt, forfengelig

VANNSPØKELSET

- Ifølge Musse, hvorfor har ingen lyktes i å finne flakongen hittil? (på linjene)
- Når Musse blir stresset, hyperventilerer han. Hva menes med det? Og hva gjør Musse for å få det bedre? (på linjene)
- Har du noen gang vært så stresset at det kjentes som at du ikke fikk puste? Hva gjorde du da? Hva bør man gjøre? (forbi linjene) **Diskuter sammen**
- Hvorfor er det ikke så lurt å ta beslutninger når man er stresset? (forbi linjene)

Diskuter sammen

- Se på bildene på s. 128. Ser spøkelset farlig eller snilt ut? Hvordan kan du se det?
- Hvordan vet Helium at vannspøkelser ikke er farlige? (på linjene)
- Hva er et dilemma? Hva ville du ha valgt hvis du ble stilt overfor et valg om å enten leve som konge eller dronning i en overflod av luksus, uten mulighet til å dele med andre – eller å leve i fattigdom, men være omgitt av nære og kjære? (forbi linjene)

Diskuter sammen

- Hva føler Musse da han endelig får tak i flakongen? (på linjene)

Etter å ha lest dette kapittelet kan det passe bra å diskutere og arbeide med dilemmaspørsmål. Gå gjerne gjennom spørsmålene sammen, alternativt i par, og diskuter deretter sammen. Se s. 32 i veiledningen: Dilemmaspørsmål

Vanskelige ord og uttrykk: hyperventilerte, hva han hadde på hjertet, gripekloa

DET LEVENDE DRAGEØYET

- Dette kapitlet heter «Det levende drageøyet». Hva er det for noe? (på linjene)
- Hvorfor er det akkurat Musse og Helium som får i oppdrag å redde universet? (på linjene)
- For å finne styrke til å klare oppdraget tenker Musse på det de allerede har fått til, ting som i begynnelsen så helt håpløse ut. Det gir ham kraft. Hvorfor det? (mellom/forbi linjene) **Diskuter sammen**
- Hvorfor vil ikke Det levende kartet prate om den blå krystallen? (mellom linjene)
- Hvorfor gråter Musse og Helium i slutten av dette kapitlet? (på linjene)

Vanskelige ord og uttrykk: på tide, hatsk, sakte rant håpet ut

TRO, HÅP OG KJÆRLIGHET

- Hvordan løser Musse og Helium gåten med kodeordet? Hva er kodeordet? (på linjene)
- Hvorfor tror Musse at Tro, Håp og Kjærlighet kjenner Sigge? (mellom linjene)
- Hvorfor kom Tro, Håp og Kjærlighet til Musse, Helium og Det levende kartet denne gangen? (på linjene)
- Musse sier til elefantene at han har mistet håpet igjen. Hvorfor har han det? (mellom linjene)
- Hvordan fyller elefantene Musse og Helium med tro, håp og kjærlighet? (på/mellom linjene)

Vanskelige ord og uttrykk: av en god grunn

TIL DRAGENES RIKE

- Hva betyr det at protektorkula endrer farge til mørkegrå? (på linjene)
- Hva tror Helium kan ha hendt som får Borrdorfs ondskap til å bli sterkere? (på linjene)
- Når Helium uroer seg, kjennes det som at det knyter seg i magen hennes. Kjenner du igjen den følelsen? Når kan man føle det sånn, utover når man uroer seg? (forbi linjene) **Diskuter sammen**
- Da Musse og Helium så et stjerneskudd, fikk de ønske seg noe. Hvorfor synes Helium at Musses ønske er veldig rart? (på linjene)
- Hvis du fikk ett ønske, hva ville det ha vært? (forbi linjene)

Vanskelige ord og uttrykk: enorm, ikke hadde hjerte til

EN MOR SOM LENGTER

- Svaret på Musses gåte, «Hva heter motorsykkelen til musene?» er «ostemopp». Hvordan forklarer Musse det svaret? (på linjene)
- Hvordan forstår Musse og Helium at det er den blå krystallen de har funnet? (mellom linjene)
- Hvem er Pippilille? (på linjene)
- Hvorfor er ikke Pippilille og Gribbeline venner lenger? (på linjene)
- Hvorfor tror ikke Pippilille at Musse og Heliums foreldre er i Speillandet lenger? (på linjene)
- Hva tror du at Musse skulle til å si da Helium stoppet ham? Og hvorfor hindrer Helium ham i å si det han tenkte? (mellom linjene)

Vanskelige ord og uttrykk: gjøre seg gjeldende, spektakulært, lokalisere, relevant

MUSSES GENITREKK

- Hvorfor heter dette kapittelet «Musses genitrekk»? (mellom linjene)
- Hva er et geni? Kan man være et geni på ulike måter? (forbi linjene) **Diskuter sammen**
- Hvorfor sparker Helium Musse i beinet når han sier at Jei-Lo levde sist de så henne? (mellom linjene)
- Hva vil Musse og Helium at Pippilille skal hjelpe dem med? (på linjene)
- Hvorfor tror Pippelille først at Musse og Helium tuller da de sier at det levende drageøyet var gjemt inne i Dragenes rike? (mellom linjene)

FARLIG GRENSE

- Hvorfor vil ikke Musse og Helium at Camilla skal oppdage at Pippilille er i leiligheten hennes? (på linjene)
- Hvorfor flytter hybelkaninene Puffy og Dusty rundt på to pappdukker som ser ut som Musse og Helium i Camillas leilighet? (på linjene)
- Hvorfor er Musse og Helium urolige for Det levende kartet? (på linjene)
- Hvorfor sier Musse feil kodeord? (mellom linjene)
- Hva tror du det er for slags vesener som lander foran Musse og Helium når de har kommet inn i Dragenes rike?

Vanskelige ord og uttrykk: hold en lav profil, ødelagt sjansen, nå er det ute med oss

ØVELSER OG OPPGAVER KNYTTET TIL VERDIER

Bøkene om Musse og Helium passer utmerket som grunnlag og utgangspunkt når dere skal jobbe med verdier. Øvelser og oppgaver med verdier finner du i lærerveiledningene til de øvrige bøkene om Musse og Helium. De trener opp vi-følelsen, gruppefølelsen, samarbeid, empati og trygghet, styrker elevenes selvfølelse og selvtillit og kan hjelpe mot utenforskap og mobbing. Husk at det viktige i samarbeidsoppgaver ikke er hva hvert enkelt individ gjør eller sier – det er samarbeidet i gruppa som bør være i fokus.

Lærerveiledningene finner du på

<https://cappelendamm.no/boker/barneboker/musse-og-helium-for-pedagoger>

NORSK

SYNONYMER

I denne lærerveiledningen finnes det oppgaver der elevene med utgangspunkt i ord og uttrykk i *Den låste portalen* kan trene på synonymer. Oppgavene finner du på side 28.

STIKKORD

Det levende kartet bruker blant annet stikkord når det skal kommunisere. La elevene gjens fortelle en del av boka ved hjelp av stikkord og bilder på s. 30 i lærerveiledningen.

NATURFAG

I *Den låste portalen* får leserne møte Det levende kartet, som både *er* et kart og *viser* kart. Derfor kan det passe bra å jobbe med kart.

TIPS TIL OPPGAVER:

- Elevene kan tegne kart over rommet sitt.
- Elevene kan tegne kart over skolegården.
- Elevene kan tegne kart som viser veien fra hjemmet deres til skolen.
- Elevene kan tegne skattekart.

FAKTA OM KART

- Kart er bilder av steder slik de ser ut ovenfra. På et kart er alt mye mindre enn i virkeligheten.
- Kart kan vise både store og små steder, som skolegården din, stedet der du bor eller et helt land. Kart kan vise hele verden.

SYNONYMER – KOPIERINGSGRUNNLAG

stavre

finnes

flire

låte høyere enn noe

dokumentere

le

fis

sint og irritert

formidle

ufarlig

speide

promp

få øye på

lete etter

skabbete

legge merke til

harmløs

sliten

overdøve

skrive ned eller spare på

frustrert

gå ustødig

eksistere

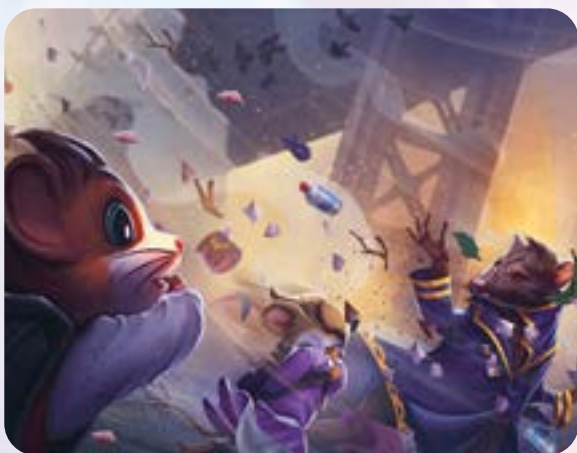
føre videre informasjon

STIKKORD – KOPIERINGSGRUNNLAG

Gjenfortell hva som skjedde i kapittelet «Ting og tang blir ikke alltid slik man har tenkt» ved hjelp av stikkordene i ruten og bildene nedenfor.

Fortell for en venn, som skriver ned det du forteller.

rotta Regulus

storm på vei

gammelt speil

magisk regle

stengt portal

protektorkula

mørkeblå

A large, white, rounded rectangular area with horizontal lines, serving as a writing space. The lines are evenly spaced and extend across the width of the area. The background of the page is a vibrant, abstract pattern of purple, pink, and blue clouds.

DILEMMASPØRSMÅL

– KOPIERINGSGRUNNLAG

Matteo går rundt for seg selv i skolegården og sparker på en fotball. Ved et uhell skyter han ballen rett inn i et vindu som knuser. Akkurat da går Aisha forbi og ser hva som skjer. Læreren som har inspeksjon samler alle barna i skolegården og spør hvem som sparket ballen, men ingen svarer. Da ser læreren rett på Aisha og spør om hun har sett noe. Aisha vil ikke lyve, men hun vil heller ikke sladre.

Hva skal Aisha gjøre?

Elsa, Sam og Siv pleier å leke sammen i friminuttene. En dag spør Emil om han kan være med å huske med dem. Elsa sier at det blir for trangt å huske fire stykker sammen, men at hun kan hoppe av. Da sier Sam og Siv at da vil ikke de huske lenger.

Hvordan kan de løse problemet?

